

scoalacool.ro

**ÎNVĂȚĂMÂNT, LITERATURĂ ȘI
ARTĂ ÎN SPAȚIUL ROMÂNESC**

Învățământul

I. România:

S-a dezvoltat învățământul în limba română:

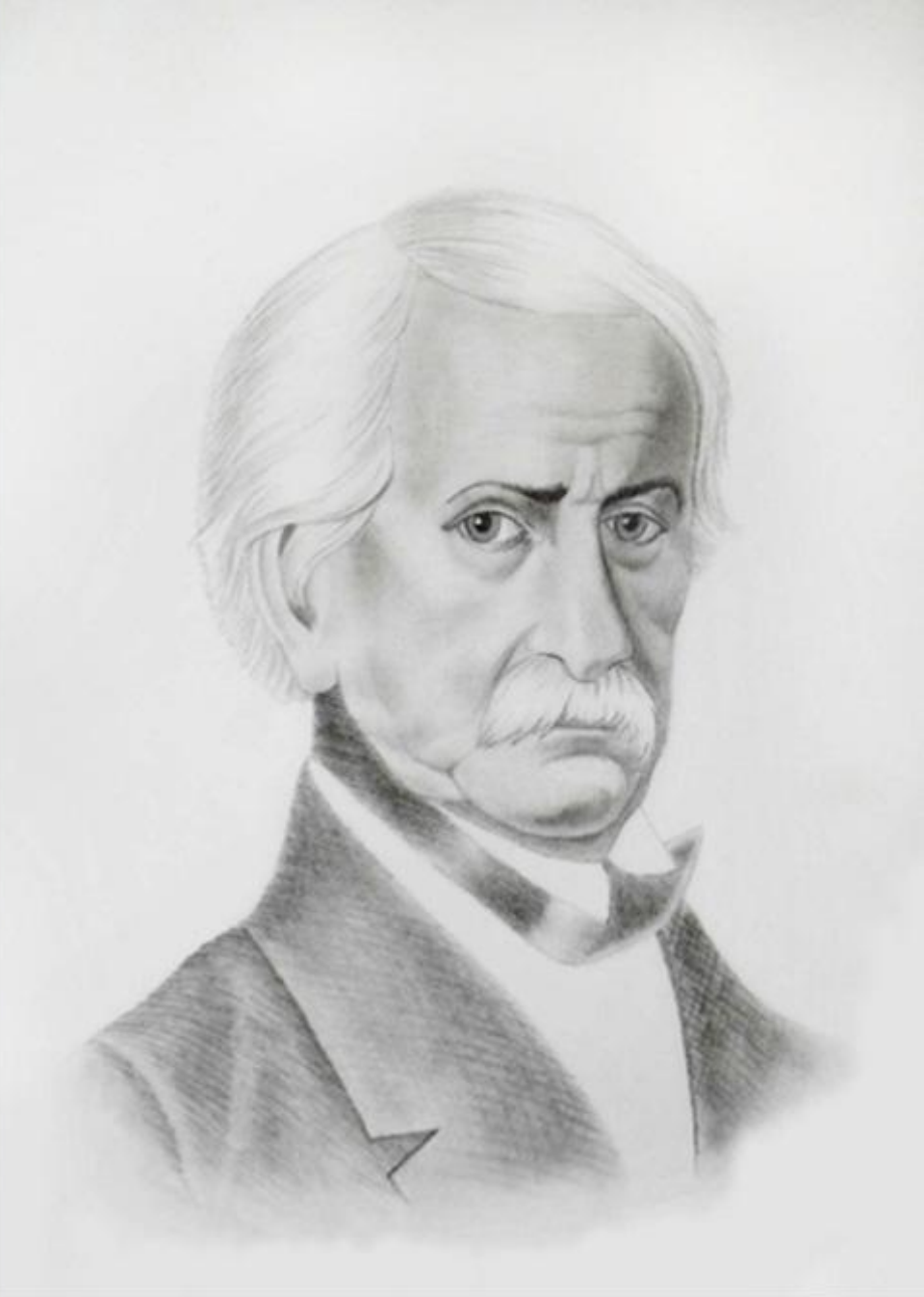
- a. 1818 - la București, Gheorghe Lazăr a ținut la Școala „*Sfântul Sava*” un curs de inginerie în limba română;
- b. 1828 - la Iași, Gheorghe Asachi a introdus limba română în Școala „*Trei Ierarhi*”;
- c. 1860 - în Principatele Unite, s-a adoptat în mod oficial alfabetul latin;
- d. 1864 - adoptarea legii instrucțiunii publice, prin care s-au impus cele trei trepte ale învățământului: primar (gratuit și obligatoriu), secundar și superior.

Învățământul superior a fost reprezentat de:

- a. Universitatea din Iași (1860) - patru facultăți: drept, filosofie, științe și teologie;
- b. Universitatea din București (1864) - trei facultăți: drept, filosofie și științe;
- c. Alte instituții de învățământ superior: Facultatea de Medicină, Școala Superioară de Silvicultură și Școala Superioară de Drumuri și Poduri.

Gheorghe Lazăr

Gheorghe Asachi

Clădirea Universității din Iași

Clădirea Universității din București

Învățământul

1866 - s-au pus bazele *Societății Literare Române* (din 1879: *Academia Română*), al cărei scop a fost promovarea culturii românești sub toate aspectele sale.

1896 - prin legea Casei Școalelor (legea Petru Poni) s-a sprijinit învățământul prin construirea de noi școli și editarea de noi manuale.

1898 - adoptarea legislației învățământului secundar și superior (legea Spiru Haret), cea mai importantă lege școlară din epoca modernă: s-au înființat grădinițe pentru copii, s-a hotărât creșterea numărului de școli la nivel național, s-a reorganizat învățământul secundar, a fost introdus bacalaureatul și a fost creată „*Biblioteca pedagogică*”.

II. Spațiul românesc:

În teritoriile aflate sub ocupație străină au existat școli confesionale pentru români.

1867 - reînființarea Universității din Cluj-Napoca, cea mai veche instituție de învățământ superior din spațiul românesc.

1868 - limba maghiară a devenit obligatorie în toate școlile de stat din provinciile Imperiului Austro-Ungar administrate de Budapesta.

1907 - adoptarea legii Albert Apponyi a impus limba maghiară și în școlile confesionale.

Clădirea Academiei Române (București, 2021)

Petru Poni

Spiru Haret

Albert Apponyi

Universitatea din Cluj (sfârșitul secolului al XIX-lea)

Literatura

Generațiile prepașoptiste și pașoptiste și-au pus amprenta asupra literaturii, impregnată de puternice sentimente patriotice și idealuri specifice epocii, naționaliste și romantice.

Au apărut primele publicații în limba română:

- a. 1829 - *Curierul românesc* (București), fondat de Ion Heliade Rădulescu;
- b. 1829 - *Albina românească* (Iași), fondată de Gheorghe Asachi;
- c. 1838 - *Gazeta de Transilvania* (Brașov), fondată de George Bariț;
- d. 1840 - *Dacia literară* (Iași), fondată de Mihail Kogălniceanu;
- e. 1863 - *Convorbiri literare* (Iași), fondată de Titu Maiorescu;
- f. 1880 - *Literatorul* (București), fondată de Alexandru Macedonski;
- g. 1881 - *Contemporanul* (București), fondat de Constantin Dobrogeanu-Gherea.

După 1878 - perioada clasică în care s-a născut limba română literară, arta a primit un specific național și s-a produs difuzarea valorilor artistice în societate:

I. Poezia: Vasile Cârlova, Grigore Alexandrescu, Vasile Alecsandri, Alexandru Macedonski, George Coșbuc, Tudor Arghezi, George Bacovia și Dan Barbilian (Ion Barbu).

II. Proza: Costache Negruzzi, Nicolae Filimon, Duiliu Zamfirescu, Mihail Sadoveanu, Liviu Rebreanu, Camil Petrescu și George Călinescu.

III. Teatru: Vasile Alecsandri (1830: teatrul a început să fie jucat în limba română).

Clasicii literaturii române (lansați de *Junimea*): **Ion Creangă, Ioan Slavici, Mihai Eminescu și Ion Luca Caragiale.**

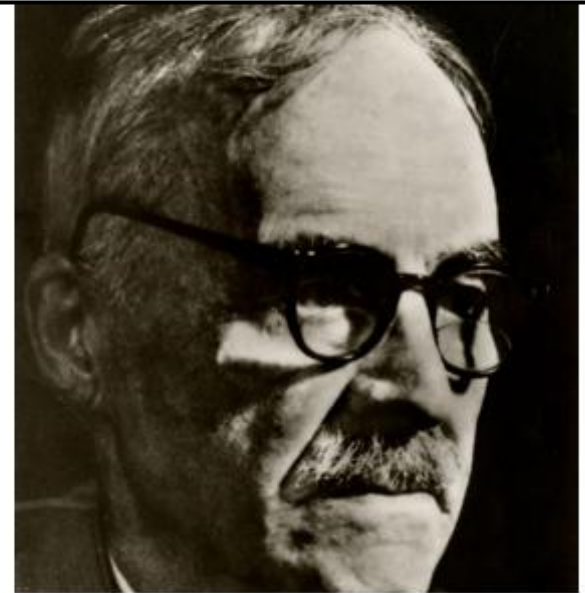
I. Poezia

Vasile Cârlova

Alexandru Macedonski

Tudor Arghezi

Dan Barbilian (Ion Barbu)

George Coșbuc

George Bacovia

Grigore Alexandrescu (1810-1885)

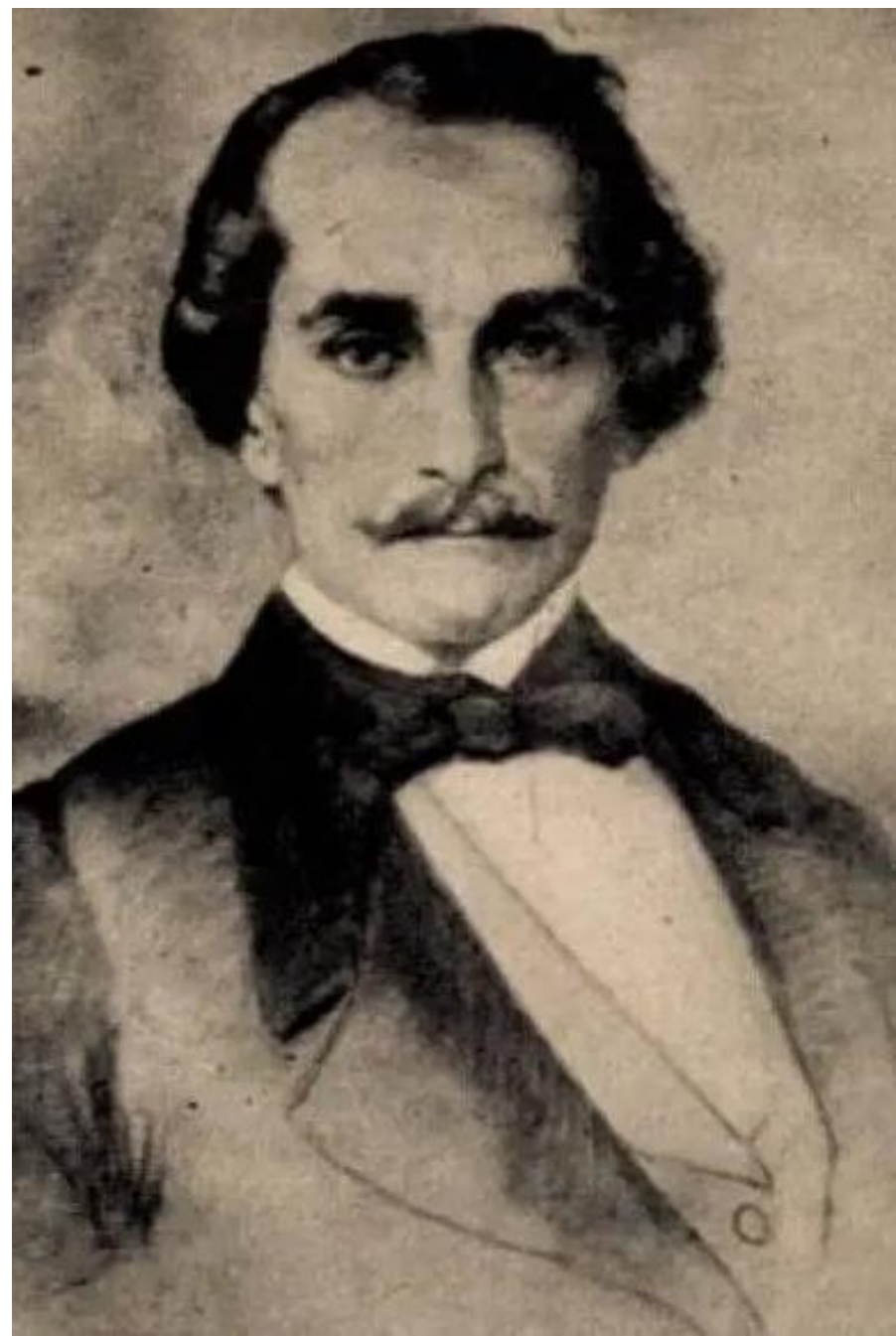
Poet și fabulist, unul dintre cei mai mari poeți români.

Ultimul fabulist autentic din literatura română, scriind circa 40 de fabule, în care adevărul a fost mascat, din cauza cenzurii autorităților vremii (*Câinele și cățelul*, *Boul și vițelul*, *Dreptatea leului*, *Vulpea liberală*, ș.a.).

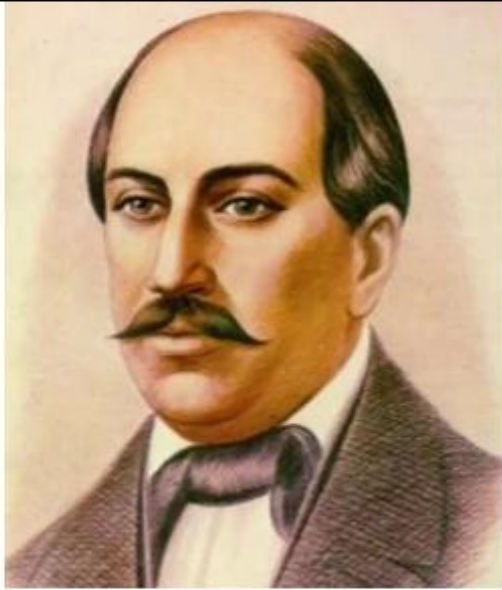
Lui Grigore Alexandrescu i-a revenit meritul de a fi consacrat în literatura română, ca specii literare autonome, epistola, meditația și satira.

„Alexandrescu este incontestabil cel mai de seamă fabulist al nostru...”

(Dumitru Popovici)

II. Proza

Costache Negruzzi

Duiliu Zamfirescu

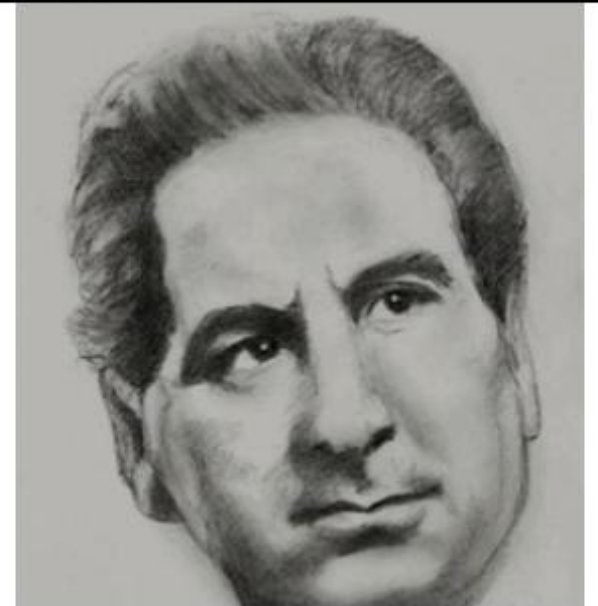
Camil Petrescu

Nicolae Filimon

Liviu Rebreanu

George Călinescu

Mihail Sadoveanu (1880-1961)

Scriitor, povestitor, nuvelist, romancier, academician și om politic român.

A fost unul dintre cei mai importanți și prolifici prozatori români din prima jumătate a secolului al XX-lea, având o carieră ce s-a întins pe parcursul a cincizeci de ani, fiind cunoscut mai ales pentru romanele sale istorice și de aventuri, deși autorul a creat pagini nemuritoare despre lumea țărănească din Moldova, despre natura României și a scris, de asemenea, reportaje și pagini memorialistice.

Opere reprezentative: *Neamul Șoimăreștilor*, *Venea o moară pe Siret*, *Dumbrava minunată*, *Hanul Ancuței*, *Zodia Cancerului sau vremea Ducăi-Vodă*, *Baltagul*, *Creanga de aur*, *Frații Jderi* și *Nicoară Potcoavă*.

III. Teatru: Vasile Alecsandri (1821-1890)

Poet, dramaturg, folclorist, om politic, ministru, diplomat, membru fondator al *Academiei Române*, creator al teatrului românesc și al literaturii dramatice în România, personalitate marcantă a Moldovei și apoi a României de-a lungul întregului secol al XIX-lea.

Autor prolific, a publicat de-a lungul carierei sale 4 volume de poezii, 10 volume de proză, 5 volume de teatru (comedie) și 6 volume de dramă.

A fost ministru de externe în perioada domniei lui Alexandru Ioan Cuza, fondatorul publicației *România literară*, societății *Junimea* și al *Academiei Române*.

Clasicii literaturii române: Ion Creangă (1837-1889)

Scriitor român recunoscut datorită măiestriei basmelor, poveștilor și povestirilor sale, Ion Creangă este considerat a fi unul dintre clasicii literaturii române, mai ales datorită operei sale autobiografice *Amintiri din copilărie*.

A fost un autor prolific, a publicat peste 21 de povești și povestiri, 2 nuvele, 2 romane autobiografice și 4 manuale școlare.

Din postura de pedagog a dovedit calități remarcabile: s-a preocupat să dezvolte spiritul de observație al copiilor și să lege conținutul lecțiilor de viață și de preocupările școlarii.

Clasicii literaturii române: Ioan Slavici (1848-1925)

Scriitor, jurnalist și pedagog român, membru corespondent (din anul 1882) al *Academiei Române*.

Opera literară a lui Ioan Slavici a fost influențată de viața satului ardelean. Scriitorul a fost considerat de criticul literar George Călinescu un „*instrument de observație excelent*” al mediului rural, oferind în nuvelele sale populare și în studii o frescă a moravurilor, a comportamentului oamenilor în funcție de stratificarea lor socială, în cele mai mici detalii ale ținutei, îmbrăcăminții, vorbirii și gesturilor. Printre cele mai importante scrieri literare ale lui Ioan Slavici se numără romanul *Mara*, nuvelele *Moara cu noroc* și *Pădureanca*, iar memoriile sale publicate în volumul *Amintiri*, au o importanță deosebită pentru istoria literaturii române.

Clasicii literaturii române: Mihai Eminescu (1850-1889)

Jurnalist, poet, prozator, considerat de criticii literari poetul național al României, fiind supranumit „*luceafărul poeziei românești*”, dar și cel mai important reprezentant al romantismului din literatura românească.

Mihai Eminescu a fost primul autor care a făcut din limba română un adevărat obiect de artă, în condițiile în care poezia românească, nesigură, se afla abia la începuturile sale.

Erudit prin complexitatea cunoștințelor acumulate (a studiat filosofia, dreptul, medicina, a fost interesat de economie, sociologie și alte discipline), a avut un real succes în cariera de jurnalist, articolele sale de critică literară, socială și politică fiind publicate în *Timpul* și *Curierul de Iași*.

Clasicii literaturii române: Ion Luca Caragiale (1852-1912)

Dramaturg, nuvelist, pamfletar, poet, scriitor, director de teatru, comentator politic și ziarist român. George Călinescu l-a considerat a fi cel mai mare dramaturg român și unul dintre cei mai importanți scriitori români.

A publicat creațiile sale (comedii, drame, nuvele și snoave) în *Albina Carpaților*, *Convorbiri literare*, *Drapelul*, *Epoca*, *Evenimentul*, *Ghimpele*, *Literatura și arta română*, *Lumea veche*, *Noua revistă română*, *Opinia*, *Revista contimpurană*, *România jună*, *Românul*, *Sara*, *Telegraful*, *Tribuna*, *Universul literar*, *Viața nouă*, *Ziua*, *Claponul*, *Națiunea română*, *Moftul român* și *Vatra*.

Arta

Orașele românești au cunoscut o modernizare și o înfrumusețare arhitecturală, prin construcția de edificii emblematice precum: Ateneul Român, Cercul Militar, Palatul Poștelor, sediul Teatrului Național și clădirea universității (București), Palatul Peleş (Sinaia), sediile teatrelor din Iași, Cluj-Napoca și Oradea.

I. Arhitectura: Ion Mincu, fondatorul școlii românești de arhitectură ⇒ impunerea stilului neoromânesc în arhitectură.

II. Pictura: Theodor Aman, Nicolae Grigorescu, Gheorghe Tătărescu, Ion Andreescu, Ștefan Luchian, Octav Băncilă și Corneliu Baba.

III. Sculptura: Ion Georgescu, Dimitrie Paciurea și Constantin Brâncuși.

IV. Muzica: Ciprian Porumbescu (întemeietorul operetei românești), Gheorghe Dima, George Enescu, Maria Tănase și Dinu Lipatti.

V. Cinematografia: primul film românesc - *Independența României* (1912).

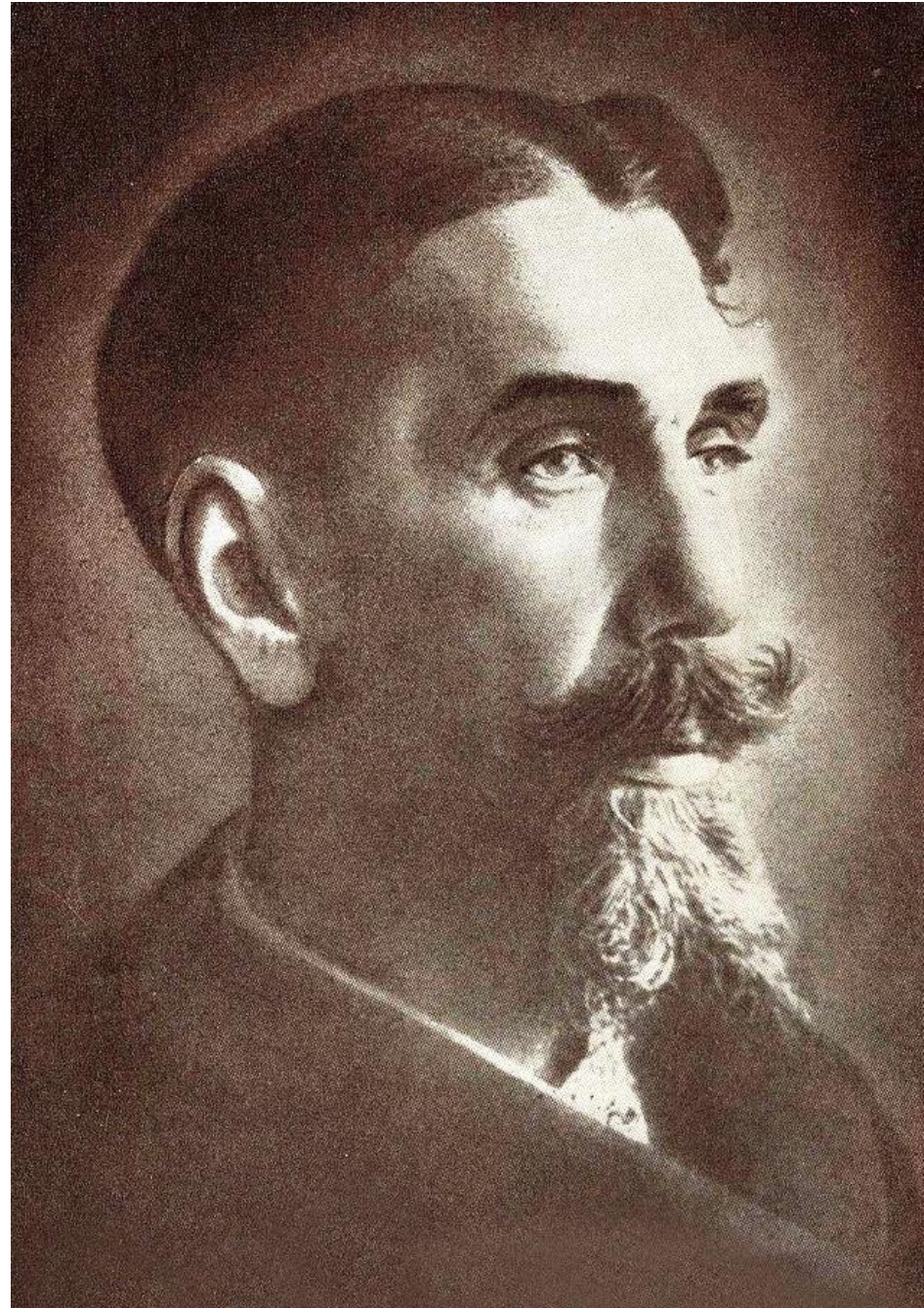
I. Arhitectura: Ion Mincu (1852-1912)

Arhitect, inginer, profesor și deputat român.

A fost un promotor al unui stil românesc în arhitectură (neoromânesc), pe care l-a integrat în operele sale, așa-numitul specific arhitectural tradițional din România.

Exemple de clădiri construite de Ion Mincu: Bufetul din Șoseaua Kiseleff, București și vila Robescu din Sinaia. Și-a adus aportul la înființarea Școlii de arhitectură a Societății Arhitecților Români (1892-1897).

Ca o recunoaștere a importanței sale în evoluția școlii românești de arhitectură, începând cu anul 1953, Universitatea de Arhitectură și Urbanism din București îi poartă numele.

II. Pictura

Gheorghe Tătărescu

Ștefan Luchian

Octav Băncilă

Ion Andreescu

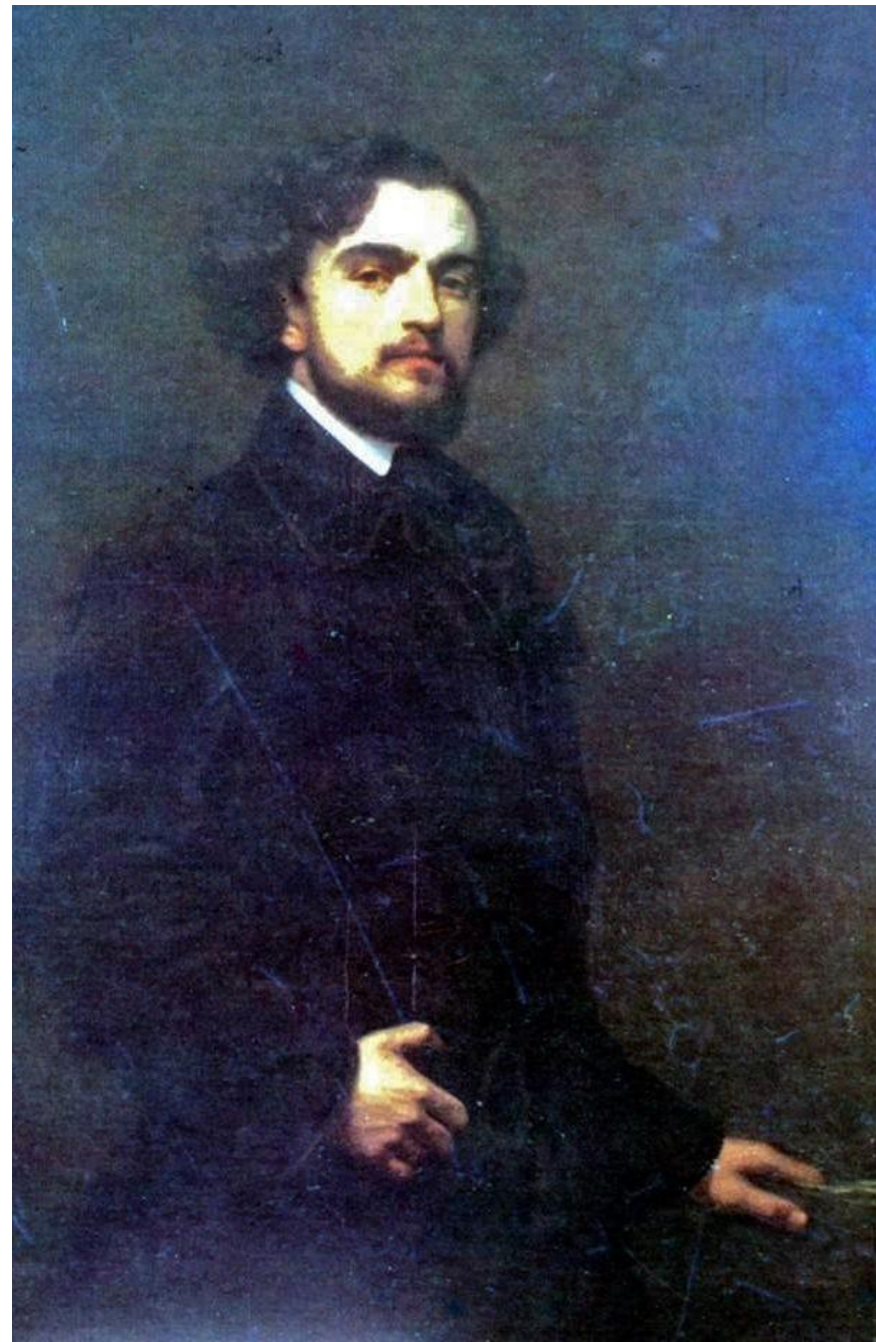
Corneliu Baba

Theodor Aman (1831-1891)

Pictor și grafician, pedagog și academician român, întemeietor al primelor școli românești de arte frumoase de la Iași și București.

Theodor Aman reprezintă pentru istoria plasticii românești primul artist modern în adevăratul sens al cuvântului, influențând și grăbind, în același timp, prin activitatea sa în România, deschiderea spre modernitate și dezvoltarea instituțional-artistică până la izbucnirea Războiului Ruso-Turc din 1877-1878.

A fost cunoscut ca pictor de compoziții mari, reprezentând scene istorice, dar și ca autor de peisaje sau portrete. A lucrat și în gravură (tehnica aqua-forte), fiind unul dintre printre primii gravori români.

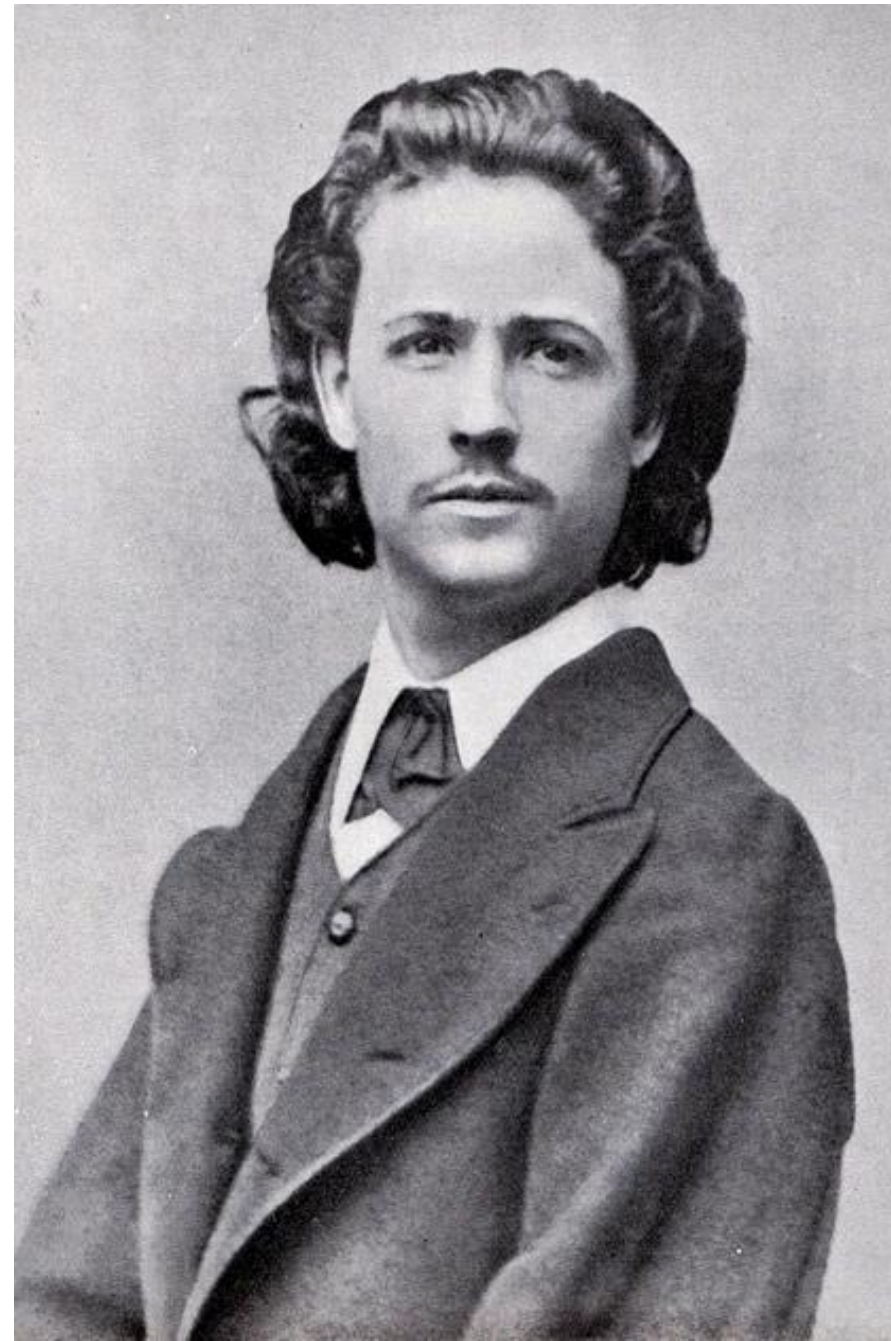
Nicolae Grigorescu (1838-1907)

Unul dintre fondatorii picturii române moderne, urmat fiind de Ion Andreescu și Ștefan Luchian.

Nicolae Grigorescu a devenit un simbol pentru tinerele generații de artiști care, în primele decenii ale secolului al XX-lea, au căutat să identifice și să aducă la lumină valorile spiritualității românești.

„Viața lui Grigorescu o povestesc operele lui. O viață simplă, tăcută, ordonată, puternică, închinată toată artei lui. În afară de artă nimic nu exista pentru el. Acolo și-a pus adâncă lui iubire de natură, de podoabele și de tainele ei, minunate pretutindeni, dar mai ales în țara și în făptura neamului lui, acolo iubirea de bine, de adevăr și de frumos...”

(Alexandru Vlahuță)

III. Sculptura

Ion Georgescu

Dimitrie Paciurea

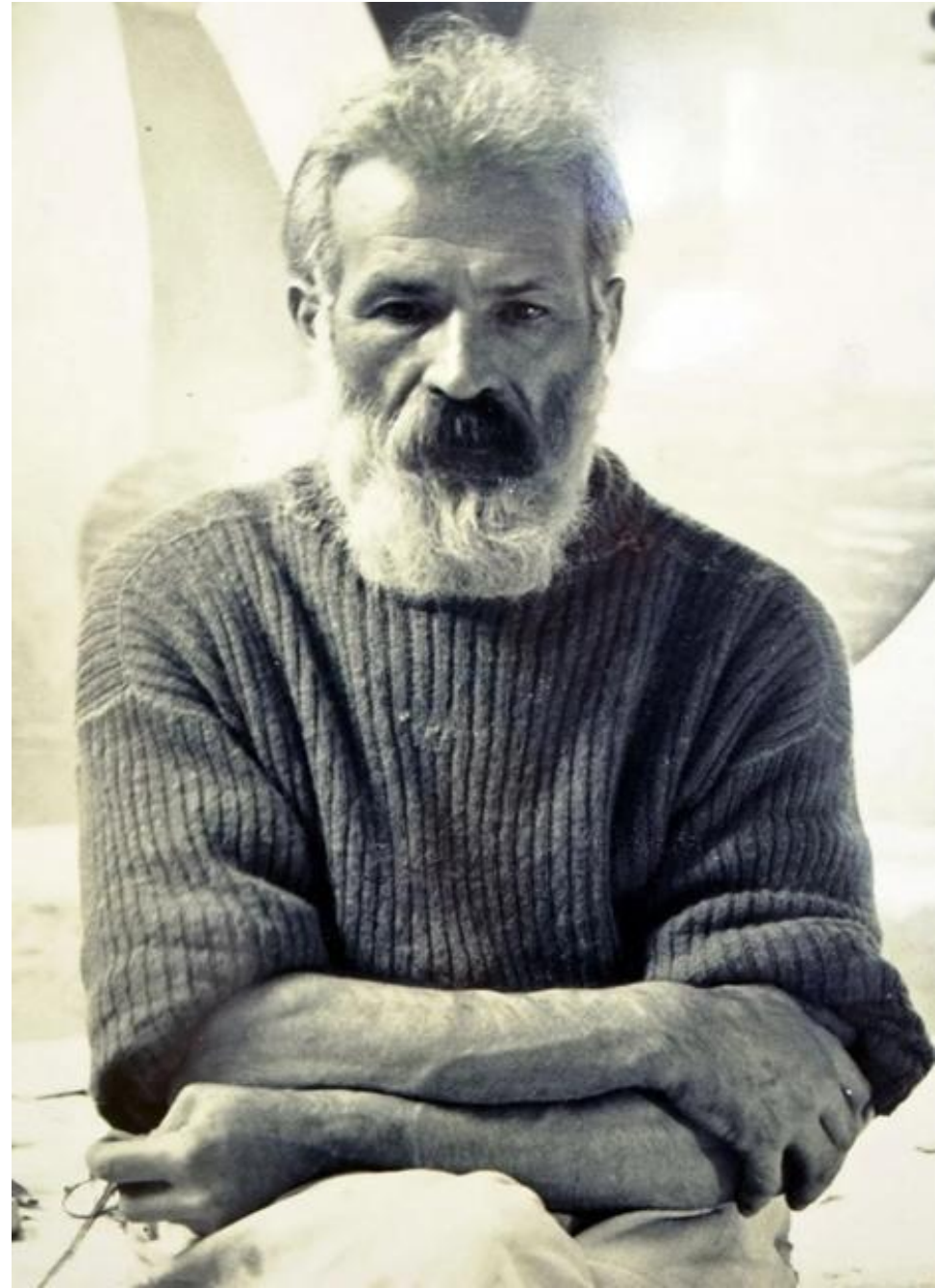
Constantin Brâncuși (1876-1957)

Sculptor român cu contribuții covârșitoare la înnoirea limbajului și viziunii plastice în sculptura contemporană.

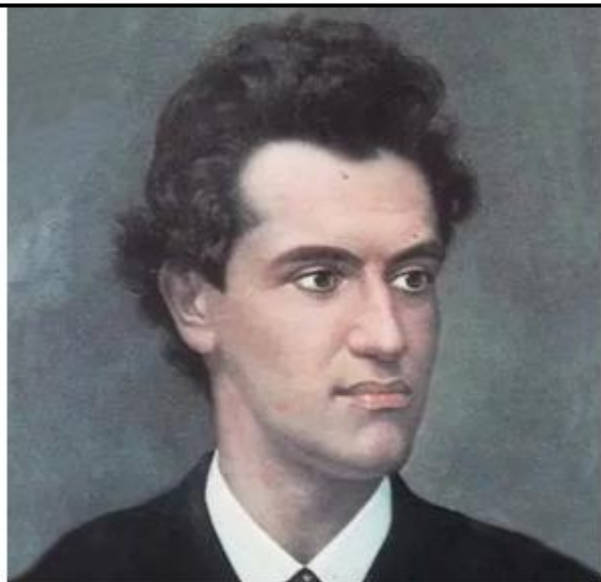
Brâncuși a eliberat sculptura de preponderența imitației mecanice a naturii, a refuzat reprezentarea figurativă a realității, a preconizat exprimarea esenței lucrurilor, a vitalității formei, a creat unitatea dintre sensibil și spiritual. În opera sa Brâncuși a oglindit felul de a gândi lumea al țăranului român.

Verticalitatea, orizontalitatea, greutatea, densitatea cât și importanța acordată luminii și spațiului sunt trăsăturile caracteristice ale creației lui Brâncuși.

Opera sa a influențat profund conceptul modern de formă în sculptură, pictură și desen.

IV. Muzica

Ciprian Porumbescu

Maria Tănase

Gheorghe Dima

Dinu Lipatti

George Enescu (1881-1955)

Compozitor, violonist, pedagog, pianist și dirijor român, este considerat cel mai important muzician român.

Despre activitatea sa muzicală, George Enescu spunea: „*În lumea muzicii eu sunt cinci într-unul: compozitor, dirijor, violonist, pianist și profesor. Cel mai mult prețuiesc darul de a compune muzica și nici un muritor nu poate poseda o fericire mai mare...*”

Celebritatea internațională a lui George Enescu s-a datorat în special *Rapsodiei Române Nr. 1*.

A compus 3 simfonii, 5 sonate (vioară, violoncel și pian), 9 suite (orchestră și pian), 2 cvartete pentru pian, un cvintet pentru pian și alte lucrări de cameră pentru instrumente cu coarde și de suflat.

Scenă din primul film românesc, *Independența României* (1912)

BIBLIOGRAFIE

1. Barnea, Alexandru (coordonator), Manea, Vasile Aurel, Palade, Eugen, Teodorescu, Bogdan, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Corint, București, 2007.
2. Petre, Zoe (coordonator), Căpiță, Carol, Stănescu, Ecaterina, Lung, Ecaterina, Livadă-Cadeschi, Ligia, Ciupală, Alin, Țurcanu, Florin, Vlad, Laurențiu, Andreescu, Sorin, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Corint, București, 2008.
3. Adăscăliței, Felicia, Lazăr, Liviu, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Corvin, Deva, 2007.
4. Băluțoiu, Valentin, Grecu, Maria, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2007.
5. Scurtu, Ioan, Cristea, Niculae, Curculescu, Marian, Dincă, Constantin, Soare, Aurel Constantin, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Economică Preuniversitaria, București, 2008.
6. Dondorici, Florentina, Lica, Elena Emilia, Poamă, Emil, Ionescu, Vasile, Osanu, Octavian, Stoica, Relu, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Gimnasium, București, 2008.
7. Stan, Magda, Vornicu, Cristian, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Niculescu ABC, București, 2015.
8. Bărbulescu, Mihai, Deletant, Dennis, Hitchins, Keith, Papacostea, Șerban, Teodor, Pompiliu, *Istoria României*, Editura Corint Educațional, București, 2014.
9. Constantiniu, Florin, *O istorie sinceră a poporului român*, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2008.
10. Bulei, Ion, *O istorie ilustrată a românilor*, Editura Litera, București, 2018.
11. Djuvara, Neagu, *O scurtă istorie ilustrată a românilor*, Editura Humanitas, 2013.
12. Ghițulescu, Mircea (coordonator), *100 cei mai mari scriitori români*, Editura Orizonturi, București, 2022.
13. Imagini: Google Images (domeniul public).

Vă mulțumim pentru atenție!

ȘCOALA COOL
EDUCAȚIE PRIN CONȚINUT

